

Назва навчальної дисципліни	ВІКОВА ФІЗІОЛОГІЯ ТА ШКІЛЬНА ГІГІЄНА
Галузь знань	<i>01 Освіта / Педагогіка</i>
Спеціальність	<i>014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)</i>
Кількість кредитів	4
Шифр навчальної дисципліни	ВК
Прізвище, ім'я, по батькові викладача	<i>Головатюк Людмила Михайлівна</i>
Науковий ступінь	<i>кандидат біологічних наук</i>
Вчене звання	<i>доцент</i>
Посада викладача	<i>доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання</i>
Контактний телефон викладача	0987722220
Профайл викладача	http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/me/stryktyra/kaf_biologia/golovatyuk.pdf
Е-mail викладача	liudmylam1@ukr.net
Розклад консультацій	<i>Очні консультації</i>
Час проведення	<i>14.40 – 17.00</i>
Місце проведення	<i>43 ауд.</i>

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» належить до вибіркових компонентів циклу професійної підготовки здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), метою якої є теоретична і практична підготовка студентів до організації навчально-виховного процесу в школі, що дасть можливість забезпечити високу працездатність школярів, вивчення функціональних особливостей дитячого організму, гігієни систем організму, а також навчає добирати і організовувати заходи, які сприяють протидії несприятливих факторів та збереженню здоров'я учнів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з особливостями життєдіяльності людського організму, який росте і розвивається;
- вивчення характеристики вікових періодів розвитку;
- вивчення функціональних особливостей дитячого організму та гігієни систем організму;
- ознайомлення з заходами профілактики захворювань дитячого організму;
- вивчення гігієнічних основ раціонального режиму дня учнів;
- вивчення гігієнічних основ праці і відпочинку;
- вивчення гігієнічних вимог щодо здійснення навчально-виховного процесу в школі з метою збереження і зміцнення здоров'я школярів та забезпечення їх високої працездатності.

Навчальний контент

Теми лекцій	Теми практичних занять	Методи контролю	К-ть балів
Змістовий модуль I. Організм – саморегульована система.			
Тема 1. Ріст і розвиток організму. Стан здоров'я дітей і підлітків.	Ріст і розвиток організму. Стан здоров'я дітей і підлітків.	Усне та письмове опитування, тестовий	20
Тема 2. Вікова фізіологія та гігієна нервової системи.	Дослідження колінного рефлексу.		

Тема 3. Вища нервова діяльність. Типи ВВД.	Визначення об'єму короткочасної слухової пам'яті.	контроль, колоквиум	
Тема 4. Гуморальна регуляція функцій організму. Вікова фізіологія ендокринної системи.	Вікова фізіологія ендокринної системи.		
Змістовий модуль II. Вікова фізіологія та гігієна систем органів.			
Тема 5. Вікова фізіологія та гігієна опорно-рухової системи.	Визначення рівня фізичного розвитку дитини.	Усне та письмове опитування, тестовий контроль	30
Тема 6. Вікова фізіологія та гігієна серцево-судинної системи	Оцінка діяльності серцево-судинної системи.		
Тема 7. Вікова фізіологія та гігієна дихальної системи.	Оцінка діяльності дихальної системи.		
Тема 8. Вікова фізіологія та гігієна травної системи. Гігієнічні основи харчування учнів.	Вікова фізіологія та гігієна травної системи. Гігієнічні основи харчування учнів.		
Тема 9. Вікові особливості органів виділення. Особиста гігієна.	Вікові особливості органів виділення. Особиста гігієна.		
Тема 10. Вікова фізіологія та гігієна аналізаторів.	Оцінка діяльності зорового аналізатора.		
Змістовий модуль III. Шкільна гігієна			
Тема 11. Гігієнічні вимоги до земельної ділянки та будинку школи	Гігієнічна оцінка земельної ділянки та будинку школи.	Усне та письмове опитування, тестовий контроль, проекти	10
Тема 12. Гігієна навчально-виховного процесу в школі.	Гігієнічна оцінка повітряно-світлового режиму класного приміщення. Гігієнічна оцінка розкладу занять учнів.		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання			10
Підсумковий тест			30
Всього			100

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується комплексністю і невизначеністю умов та вимог
ЗК1	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК2	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК8	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні, діяти на основі етичних правил та академічної доброчесності.
ЗК12	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і

	суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ФК6	Здатність оперувати поняттями, законами, концепціями, вченнями і теоріями біології.
ФК7	Здатність розкривати загальну структуру біологічної науки на основі взаємозв'язку основних учень біології для характеристики живих систем різного рівня організації.
ФК8	Здатність використовувати поглиблені теоретичні та практичні знання, системні методології, міжнародні та професійні стандарти в області природничих наук.
ФК9	Здатність використовувати сучасні методи біологічних досліджень, інтерпретувати та використовувати їх результати в освітньому процесі.
ФК16	Здатність формувати в учнів ціннісне ставлення до збереження здоров'я та навколишнього середовища як основи сталого розвитку.

Формування програмних результатів

Індекс в матриці ОП	Програмні результати навчання
РН2	Вміти використовувати різноманітні ресурси для пошуку потрібної інформації, критично аналізувати й опрацьовувати інформацію з метою використання її у сфері професійної діяльності із дотриманням принципів академічної доброчесності.
РН8	Знати сучасну систему організації природи, закономірності будови, функціонування природних систем різного рівня з використанням сучасних методів біології, пояснювати їх роль для забезпечення сталого розвитку та раціонального природокористування. РН9. Знати та розуміти основні концепції, теорії та загальну структуру біологічної науки.
РН10	Уміти застосовувати знання сучасних теоретичних основ біології для пояснення будови і функціональних особливостей організмів на різних рівнях організації живого, їх взаємодію, взаємозв'язки, походження, класифікацію, значення, використання та поширення.
РН11	Знати біологічні механізми здоров'я людини та методологічні засади формування здорового способу життя та культури здоров'я особистості, застосовувати набуті вміння і навички у професійній діяльності з метою профілактики захворювань.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Перескладання тем / модулів відбувається під час проведення консультацій керівника курсу.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контролю знань заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Індивідуальні завдання

1. Вплив фізичного навантаження на структуру та функції м'язів.
2. Розвиток та становлення нервової системи.
3. Автономна нервова система, її анатомічні і функціональні особливості.
4. Особливості вищої нервової діяльності у дітей.
5. Пам'ять та її види.
6. Профілактика порушень ВНД у дітей та підлітків.
7. Вікові особливості серцево-судинної системи.
8. Анатомо-функціональні передумови для формування постави у шкільному віці.
9. Інфекційні захворювання та їх профілактика.
10. Залози внутрішньої секреції та вплив гормонів на організм.
11. Вплив фізичного навантаження і тренування на розвиток дихальної системи.
12. Захворювання, що передаються статевим шляхом.
13. Профілактика захворювань органів сечовиділення.
14. Терморегуляція та причини її порушення.
15. Захворювання шкіри та їх профілактика.
16. Гігієна шкіри та профілактика шкірних захворювань.
17. Гігієнічні вимоги до освітлення.
18. Гігієнічні вимоги до будинку школи та навчальних приміщень.
19. Гігієнічні вимоги до шкільного інвентаря.
20. Мікроклімат школі.

Літературні джерела

Базові

1. Антонік В.І., Антонік І.П., Андріанов В.Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури. Навчальний посібник. К.: «Професіонал», 2009. 336 с.
2. Бобрицька В.І. Анатомія, вікова фізіологія і шкільна гігієна: Навчально-методичний посібник для студ. небіологіч. спец. вищ. пед. навч. Закладів. К.:Професіонал, 2004. 80 с.
3. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: підручник Мелітополь: ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2008. 433с.
4. Ковальчук Г. Вікова фізіологія та валеологія. Практичні заняття: Навчальний посібник для підготовки студентів напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. 226 с.
5. Маруненко, І. М., Неведомська Є.О., В. І. Бобрицька В.І. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: курс лекцій К. : ВД "Професіонал", 2004. 480 с.
6. Плахтій П.Д., Підгорний В.К., Соколенко Л.С. Основи шкільної гігієни і валеології: теорія, практикум, тести Кам'янець-Подільськ, Вид-во Медобори, 2019. 332 с.
7. Подоляк-Шумило Н.Г., Познанський С.С. Шкільна гігієна: навч. посібник для пед. ін-тів. К: Вища школа, 1981. 176 с.
8. Філіпцова К. А. Вікова фізіологія та шкільна гігієна: навчальний посібник 2-е вид., перероб. і доп. / К. А. Філіпцова, М. С. Топчій. Одеса: Одеса: Університет Ушинського, 2023. 312 с.

Допоміжні

1. Анатомія та фізіологія з патологією: підручник для студентів ВНЗ / за ред. Я.І. Федонюка, Л.С. Білика, Н.Х. Микули. 2-ге вид. Тернопіль : Укрмедкнига, 2002. 320 с.
2. Анатомія людини. В трьох томах. Ковешнікова В.Г. К.: Вища школа, 2012. 600 с.
3. Волковой В. А., Малоштан Л.М. Анатомія людини. Харків. «Бурун і К», 2010. 335 с.
4. Головатюк Л.М. Роль етіологічних чинників у розвитку ушкоджень товстої кишки

Вісник морфології. 2015. № 2 (Т. 25). С. 471–473.

5. Головатюк Л.М. Стан імунної системи при дії на організм хімічних речовин Вісник проблем біології і медицини. 2015. Випуск № 2, Том 4 (121). – С. 11–14.
6. Головатюк Л.М. Токсичний гепатит як фактор змін локальних імунних реакцій в слизовій оболонці товстої кишки Український журнал медицини, біології та спорту. Миколаїв : Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2017. № 6 (8). С. 7-11.
7. Головацький А.С. Анатомія людини: підручник у 3 т. Вид. 3. Вінниця: Нова книга, 2013. 368 с.
8. Коляденко Г. І. Анатомія людини. К. Либідь, 2001. 348 с.
9. Кучеров, І. С., Шабатура М.Н., Давиденко І.М. Фізіологія людини: навч. посібник для студентів. К. : Вища школа, 1981.
10. Людина: Навчальний посібник з анатомії та фізіології. наук. пер. з англ. Львів: БаК, 2012. 632 с.
11. Пашко К.О. Гігієна та екологія. Тернопіль. Укрмедкнига, 2022.
12. Петришина, О. Л., Попова Є.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку: навч. посібник для учнів педагогічних училищ К. : Вища школа, 1982. С. 122.
13. Свиридов О. І. Анатомія людини. К.: Вища школа, 2001. 372 с.
14. Сімчук С.Р. Анатомія людини та основи біомеханіки фізичних вправ Кременець: Кременецький ОКПК, 2000. 21с.
15. Старушенко Л.І. Анатомія та фізіологія людини. К.: Здоров'я, 2003. 336

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// www.nbuv.gov.ua /](http://www.nbuv.gov.ua/)
2. Вікова фізіологія та шкільна гігієна. Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/9300/1/%D0%B2%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%84%D1%96%D0%B7%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%B3%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>